

Szerkesztőség:
Teleky-utca 9. sz.

Idő intéző a lap szellemi
részére vonatkozó minden
közlemény.

Bérmentetlen külde-
mény nem fogadtatik el.

Kézirat vissza nem adatik.

SOMOGYI ELLENŐR

KÖZÉRDEKŰ és TÁRSADALMI LAP.

MEGJELEN MINDEN HÉTEN EGYSZER, VASÁRNAP.

Szerkesztő: Németh Zoltán. Főmunkatárs: Noszlopy Tivadar

Kiadóhivatal:

Kaposvárott Magyar János
könyvnyomdájában, hová az
előfizetési, hirdetési s egyéb
pénzek, úgy a felszólalások
küldendők.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 6 korona.
Fél évre . . . 3 korona.
1/4 évre . . . 1 korona 50 fill.

Egyes szám ára: 20 fillér

Nyiltér petitsora: 20 fillér

Előfizetési felhívás.

MOGYI ELLENŐR

hetilapra.

Lapunk háromnegyedévi pályafutását a mai számmal befejezte.

Nagy multtal nem dicsekszik, de a kezdet nehézségeivel megküzdve önérzetesen ki-
volkozhatik arra: hogy jövőjét megalapította.

Pártolói, olvasóinak száma e rövid idő alatt oly szép számra növedekett, hogy az összes megyei lapokkal legalább is egyenlő számban jelen meg.

Ezt mi egyedül egynek, lapunk határozott irányának, nyíltságának, igazságosságának és teljes függetlenségének tulajdonítjuk s tulajdonítjuk annak, hogy semmi más, mint kizárólag a nagy közönség érdekeit szolgáljuk.

Ezen utat követjük ezután is rendületlenül s annál nagyobb lelkesedéssel és buzgósággal, mert a közönség szives pártolása és nem ritkán nyilvánult rokonszenve és elismerése erre benünket csak serkenthetett.

Lapunkban jövőre is ugyanazon rovatokat vesszük fel, s több tért fogunk szentelni a vidéki eseményeknek is miután munkatársaink szép számmal szaporodtak s így a vidéki eseményekről közvetlen tudósításokat adhatunk.

A szépirodalmi részben szinte nagyobb tért nyitunk, s ebben alkalmat akarunk nyitani az ifjabb írói tehetségeknek a fejlődésre és erősödére.

A közélet eseményeit, társulatok mozgalmait, közérdekű és tanulságos dolgokat ezután is rendszeresen hozni és tárgyalni fogjuk.

Tisztelettel kérjük a t. közönség további becses pártfogását.

Előfizetési feltételek:

Egész évre (posta küldéssel) 6 korona
Fél " " " " 3 " " 3
Negyed " " " " 1 " " 50 fl.

Egyes szám: 20 fillér.

Hirdetések legolcsóbban!

Nyiltér petitsora: 20 fillér

Az előfizetés, hirdetés és nyiltéri díjak a kiadóhivatalhoz: Magyar János nyomdájába Kaposvárott Teleky utca 9. sz. intézendők.

Kaposvár, 1893 szeptember hóban.

Magyar János
lapkiadó.

Németh Zoltán
f. szerkesztő.

Az adóprés.

Az adó direktoroknak kétszer szokott jó kedvük lenni egy-egy esztendőben, először, mikor az adókiivetési lajstromokat beküldik és abból a t ü n i k ki, hogy a föld, — a ház, — a kereset — és a jövedék — ésszámításai — s nem tudom hányféle adó és kincstári illeték és jutalék e m e l k e d t t.

Másodsor akkor örülnek a jó direktor urak, mikor az év vége közeledik és az adóhivatalok százezrekben küldik el a pénzt a központi pénztárba; mert ez a behajtási e r e d m é n y, mely azt mutatja, hogy az adózó közönség emberül megtette a maga kötelességét; levetette ugyan a gunyáját is, de az adót befizette.

És ezen örömben a jó direktor urak minden évben fűrödhetnek; mert emberemlékezet óta nem volt rá eset, hogy az adók valamely évben lejjebb szállottak volna, sem azt nem tapasztalta soha senki, hogy az adókat a végrehajtók be nem vasalnák a fizető közönségtől, még ha a vánkost kell is elvinni.

Az öröm oka pedig abban áll, mert odafenn a nagyméltóságú miniszteriumban felette jó konduitnak tekintetik a pénzügyi direktorok javára az, hogyha minél több adót rónak ki és minél többet hajtatnak be.

Nagyon természetes tehát, hogy igen sok direktorban meg van az a kis önszeretet, hiuság és versengési hajlam, hogy a másik felett kiemelkedni és érdemeket szerezni nem idegen; mert hát nem lehet tudni, vajon nem ürül-e egy kis miniszteri osztály-tanácsosi, vagy pláne minisztertanácsosi állás, amelyekhez bizony csakis érdemek alapján lehet eljutni a mai világban.

Ezen körülményeknek számítható be az valószínűleg, hogy ma nap Somogyban is megindított az adóprés, huzzák ennek a rudját állami és községi végrehajtók, öreg és ifju bírák, főbíró, polgármester és ha még mindez czélhoz nem vezet, ha Mathis atya még mindig redőzi homlokát, akkor neki tüközik a közigazgatási bizottság, szigorú rendeleteket zudit és fegyelmi eljárással fenyeget.

Szóval a közönségből ki leszen facsarva év végeig ami csak kifacsarható: mert a somogy megyei pénzügyi direktor ur is örülni akar.

T Á R C Z A.

Az örvény legmélyén.

Elbeszélés.

— Eleget tesztek kérésének, Rikárd! Ön az első és utolsó, a ki rövid életemnek keserveiben oly gazdag történetét hallja. Mért mondom el éppen önnek? Nem tudom. Egész életemben nem találkoztam részvevő kebelrel az önén kívül tán ez az oka. Az ön nemes lelke nem is fog elítélni.

Tárgyilag és rövid leszek, uram! A sorvasztó láz felemészté örömet, és nem bizonyos, élek-e addig, míg elmondhatom, a mit akarok. Nem fogom tehát untatni a részletekkel és amaz érzemények leírásával, a melyek két évig kebelben honoltak.

Igen, ma két éve éppen — két örökkévalóság — tán éppen ebben az órában történt, hogy az esküforma utolsó szavait: „Isten engem úgy segéljen” az oltár előtt kimondtam. Nő voltam, gyenge voltam! Mert nem azt szerettem, a kinek kezében nyugodott kezem.

Szívem régóta más iránt érzett hő szerelmet, és a kinek a jelen pillanatban örök hűséget esküdtem, azt gyűlölttem, mert lehetetlenné tette, hogy Jenő legyek.

Apám is, vőlegényem is tudták, hogy Jenőt szerettem, de szerelmemet nem tartották egyébként, mint egy fiatal lány oly érzeményének, mely minden fiatal leány szívében felüti tanyáját oly férfi iránt, a ki első udvarlója volt, aki naponként órákhosszat elsétál ablaka alatt, az ő kedvéért az átelleni házban vesz ki lakást, éjjeli zenével tiszteli meg, a bálban nem látszik észrevenni a legkiválóbb szépségeket, mindig csak ő körülötte forgolódik, tele beszél tapasztalatlan fejét szobánál szobákkal, nem ritkán olyanokkal is,

melyek az érzéki idegeket hozzák izgatottságha és a ki mindezek mellett feltűnően szép ifju, előkelő gazdag, szóval: oly dandy, a ki után — mint mondani szokás — bolondulnak a lányok.

Ime, uram! ilyen ifjut szerettem én, ezt és nem olyant, a kihez hozzá kényszerítettek.

— Almássy Jenőé úgy sem lehetsz soha; gondold meg leányom, hogy a kettőtök közt fenálló rangkülönbség lehetetlenné teszi, hogy nőül vegyen. Ő, a dús gazdag földbirtokos, és te, a kisvárosi tapító leánya, ti egymásé nem lehetek soha. És Almássy nem is szolt neked soha arról, hogy nőül vesz; ne gondold tehát többé rá, és szeresd odaadással ezt a becsületes ifjut, a ki kezdetet megkérte és a kinek én már oda is ígértelek.

Igy szolt hozzám mindennap, egészen az unalomig. A sok rábeszélésnek elvégre annál is inkább engedtem, mert ideálom néhány hét előtt bucsu nélkül távozott városunkból és azóta mi hirt sem hallottam felőle.

De mindig csak az ő képe lebegett lelki szemem előtt. Minden öltésnél, a mikor menyasszonyi ruhámat varrtam, minden hízogó szónál, melyet vőlegényem mondott, mindig csak reá gondoltam. Párhuzamot vontam Jenő és vőlegényem közt, s végtelenül boldogtalannak éreztem magamat. Mindennapnak, unalmasnak, kiállhatatlannak tartottam leendő férjemet.

Ilyen érzelmek közt érkezett el az esküvő napja. De én még mindig nem tudtam megbárátkozni az eszmével, hogy elveszítsem őt. A mikor a menyasszonyi koszorút fejemre tették, még a mikor az esküt (ah, oly könnyelműen) elmondottam — még akkor is úgy véltem, hogy ő nincs rám nézve elveszve.

Mit vél ön, uram, felőlem? Az oltár előtt a legnagyobb vétségre gyönyörrel, a vétség teljesülésének édes reményével gondolni? Bűnös gondolat, de én szemvedélyemnek nem tudtam parancsolni: nő voltam, gyenge voltam.

És e gondolatnak megfogalmazása agyamban volt az első lépés bukásomhoz . . .

A templomból kimenőben a „nézni” jött közönség nem egy megjegyzését hallhatam.

„Minő sápadt szegény!” „Még csak nem is sir!” „Mily kedvetlenül megy férje karján!” és más efféle megjegyzéseket nem igen méltattam figyelmemre, de egy különösen hatott rám.

— Milyen érzéssel lehet ilyenkor eltelve a mennyasszony? — kérdé egy férfihang közlemben.

Önkénytelenül is hátratekinték és Jenőt láttam meg. Tekintetem találkozott tekintetével, és én szemrehányást olvastam ki abból. Forgott velem a világ és alig vártam, hogy a kocsiba vethessem magamat.

Vőlegényem, vagy ha úgy tetszik: férjem egész uton aradozott jövőről, boldogságról és ilyenféléről. En undorodtam szavaitól, és kértem, hogy hallgasson, mert — mondam — nagyon igazgató vagyok. Ő mosolygott, az én lelkemben pedig kegyetlen érzelmek dultak. Egyik gondolat a másikat kergette agyamban, de mindegyik gondolatomnak tárgya ő volt, ő — Jenő, a kit hogy mennyire szerettem, csak akkor tudtam igazán.

Hazaérkezve, kis szobámba vonultam, a hol érzelmeim keserves sirásban törtek ki.

Szobám egyik ablaka a kert felé nyílt. Kinyitám azt, hogy a friss lég kissé felüdítsen. Alig távozom az ablaktól, egy kő esik be, melyre kis papír van rákötte.

Levél volt Jenőtől.

„Imádott Irénem! (ez volt benne) Ha a pokol és minden szövetségesei is összeesküsznek ellenünk, egymáséi koll lennünk. A templomban kiolvastam szép szemedből, hogy nem szeretted vőlegényedet, hogy hű maradtál hozzám. En is az maradtam — esküszöm! Ma este, a vacsora alatt jőjj a kertbe, a hol várni fogok rád. Elme-gyünk messzire ez átkos helyről, el hajnoki kastélyomba: a sűrű tartó boldogság tanyájába.

Am hát örüljön, nem irigyeljük ezt a passziót tőle, sőt megszoktuk; hadd működ-jék tehát az adóprés, vigye el a karácsonyi mézes kalácsot is a kisdedek elől . .

Nem erről beszélünk.

Hanem arról, hogy a másik oldalon kell valamit tenni, t. i. az adók ki-vetésénél; mert bármint tegyen év végével az adóprés, azért soha soha nem lehet az évet úgy zárni, hogy tetemes restanciák ne maradjanak, főleg a városokban, ahol a legkülönbözőbb adónemek, a lakosság népforgalmi viszonyai, elköltözésekkel stb. kell foglalkozni, ahol az adók behajtása óriás nehézségekkel jár.

Az adók kivetésénél kell az illetékes közegeknek nagy figyelemmel és lekiismeretes-séggel eljárni, mert ha ez helytelenül törté-nik, mint például Kaposvárott is, az adóhát-ralék folytonos emelkedése elkerülhetetlen.

És ez tisztán a politikai hatóságok köze-geitől függ.

Tessék ezeknek az adóösszeírások körül nagyobb gondot fordítani és a lajstromokat a valódi állapotok és a közönség valódi adóké-pességének alapján elkészíteni.

Nem akarunk példákat idézni; de tudomásunk van róla, hogy Kaposvárott ebben van a hiba.

Ne vegyen fel az az összeíró bizottság tücsköt-bogarat, toprongyos, elaggott adókép-telen egyéneket egyáltalán adó alá, a kevésbé képes fizetőket mérlegelje meg erejükhöz ké-pest, a teljes fizető képesek ellen pedig álla-pítsa meg a megfelelő adót és ne engedjen tagadni sógnak és komának.

Biztosak vagyunk róla, hogy az adóalap nem lesz kevesebb, sőt tán emelkedni fog és a pénzügyi direktor ur öröme nem fog elma-radni; de az sem következik be, hogy a vá-ros előjáróságát folyton feljelentgesse és fe-gyelmi vizsgálatokkal fenyegettesse.

Tessék így eljárni és akkor év végén restancia sem lesz; másként pedig a mai állapot permanens lesz.

A vármegyegyülésen, nem hiába a gazda közönség nagyon el volt foglalva a sok-féle őszi munkával, — igen kevesen voltak a bizottsági tagok. Érdekes volt a kaposvári járási főszolgabíró választás, melyre Sárközy Béla vá-lasztott meg Jakab Andor ellenében s Ka-

potsfy Jenő bizottsági tag indítványa a vármegyei tisztviselők fizetésének emelése tárgyában, mely el is fogadtatott. A közgyűlés második napján a néhány vidéki tag is elment s a tisztviselőknél ki-nyúl, alig volt jelen egy-két helybeli bizott-sági tag.

A villamosvilágításról nagyon érdekes dolgokat közöl a „Kaposvár”; a többi között például azt a „furesaságot” állítja, hogy a villamoslámpa csakis olyan világosságot ad, mint a petróleumlámpa; hát ha a „Kaposvár”-nak ezt az abszurd állítását valamely kaposvári intelligens ember, aki a villamoslámpát látta és a világítási erősség méréséről némi fogalommal bír — elhiszi, mi nem fogjuk azt felvilágosítani legyen sötétségben; az sem rossz, hogy a villamos-világítás iránt előbb „szakértők” lettek volna meghallgatatandók. Ugy hisszük, hogy Siemens Halsket legfelebb az „Edison” bírálhatná fel-ül illetékesen, mert a villamoságitérén két elismert tekintély van csupán: Siemens és Edison. Egyik az izzó lámpáival, másik a dinamóképeivel; a képviselőtestület tehát csakis Amerikából sze-rezhetett volna illetékes szakértői véle-ményt. A legfelsőbb szinten a malícia és butaság ama neveléses állítása, hogy a Watt-óra 37 perc! és így a szerződés alapján a közönség meg lesz csalva! Persze hogy a szerződés nem is szól semmiféle más óráról, mint a rendes egy óráról, amelyben a rendes hatvan perc fog-laltatik; hanem a „Kaposvár” szereti a kávé-bázi asztal tudósaitól nyert „felültetések” sze-rint szerkeszteni a cikkeket, mert hát nem tudja azt, hogy a villamos áram erősség és mennyiség a centimeter gram secundák rendszerén nyugszik és Coulomb, Ampère a Volt és Watt egységek és arányok szerint nevezik az ugynevezett Ampère-órával méretek meg. Ez pedig kép-teleg így áll elő: $60 \times 60 = 3600$, Coulomb, vagy Ampère másodperc, vagyis: egy óra = egy Amper óra, azaz: három ezer hatszáz másod-perc, vagyis hatvan első perc, vagyis: egy óra. Ugy látszik a tudós szerkesztőnek csak az Ohm iránt van némi természetszerű érzéke, mely azon alap-szik, hogy a buta anyag a villamos áram-nak ellentáll stb.

De ezt nem magyarazzuk tovább.

Selyem-fonó gyár Lellén. E czim alatt lapunk múlt számában megjelent híreinkre vonatkozólag, a következő helyre igazított sorokat vetjük, — a melynek készsége adunk helyet és igen örvendünk, hogy Borovszky Géza kapitány ur magyar munkásokat alkalmaz a gyárban. Elismerés-sünk érte!

Tekintetes szerkesztő ur!

Becses lapja 33-ik számában fellemlítve lett, hogy Borovszky Géza nyugalmazott tengerész ka-

pitány Lellén selyemfonó gyárat állit fel, amely gyár az őszszel már megkezdte működését, „csak az a kár, hogy olasz munkásokat hozat bele.”

Nem tudom, hogy a közlemény beküldője honnét szerzett magának információt; annyi bizo-nyos, hogy jól értesült egyéntől nem, de legke-veésbé magától Borovszky kapitány urtól.

A selyem-fonó gyár már fennáll s egy hó-nap óta működik is, még pedig lellei magyar leá-nyok vigdanája mellett. — Ép az a legnagyobb érdeme Borovszkynak egyár felállítás s működ-tetésénél, hogy kizárólag magyar munkásokat akar benne foglalkoztatni, még a saját kárára is, Mert, hogy ilesőbben jönne ki, betanult olasz munkásokkal, mint tanulatlan leányokkal, az bi-zonyos. De ő fáradhatlanul tanit, dolgozik velük együtt reggeltől estéig, csak, hogy ezéjét elérje, megmutatandó azt, hogy magyar munkásokat is lehet úgy használni, mint akármelyik nemzet belit.

De térjünk át magára a gyárra! Az összes gépezetnek minden porozikáját — kivéve az üveg és porcelán darabokat — mind saját kezűleg esi-nálta nevezett kapitány ur. — A kit Lelle felé vezet az utja, az igen jól teszi, ha betekint a gyárba hol a szives házigazda a legnagyobb készséggel mutat és magyaráz meg mindent.

Egy liliputi lokomobil hajta az egész gé-pezetet petroleum tüzzel. Bámulva nézi az ember, mikor a leányok valamelyikének elszakad a se-lyem fonala, lábának egy gyenge nyomására megáll az egész gép rész melyet ő kezel, s ugyan egy gyenge nyomással — a nélkül, hogy helyéből megmozdulna — indítja meg, s ujra berreg a számtalan kis perzellán orsó s hallatszik a gép-nek Aeol hárfá szerű bűgása.

A gép már készen volt a tavasszal, de nem felel meg teljesen a czelnak. — Ugyanezért Borovszky ur kirándult egy kicsit Olasz országba s az összes selyem gyárakat végig vizsgálta. — Haza jövele után pár hét múlva helyre volt hozva a hiba. —

Nagyon természetes, hogy mint mindenben úgy itt is kell a kezdet nehézségeivel küzdeni! A mi népünk még nem szokta meg az ilyen munkát. — A leányok, kik bejárnak dolgozni, a többiek által gúnyoltatnak. — Pedig sokkal jobb dolguk van, mint ha Boglára mennek napszámba mert itt is keresnek annyit, sokkal kevesebb erővel mint ott.

Igy állnak a dolgok! Ama közlemény be-küldőjét arra kérem, jöjjön el Lellére s tegye lá-toztatását a mi lellei Edisonunknál, majd akkor meg fog győződni a dolgok állásáról s az ő me-rész phantáziájával tán megfelelőbb képét tudja nyújtani a lellei selyem gyárnak.

Lelle, 1893. okt. 14.

A tekintetes szerkesztő urnak alázatos szol-gája Kovács István körjegyző.

Ne habozz üdvöm üdve, lelkem lelke, hanem légy a kertben 9. órákor. Jenőd.”

Kéj, gyönyör, öröm, bánat, fájdalom, félelem, szerelem, gyűlölet érzelmei egyszerre lepték el lelkemet — ah, csak a kötelesség érzelme nem. Egész a kijelölt időig nem tudtam, mitevő leszek, szívemet vagy eszemet fogom-e követni? Képtelen voltam egy perczig is higgadtan gondol-kodni. Kilenc órákor az izgatottságtól félig örül-ten támolyogtam a kertbe.

Nő voltam, gyöngye voltam!

A kertbe lépés volt a második lépés bukásom-hoz, a honnan már csak egy kellett, hogy oda jussak, a hol most vagyok: az örvény legmélyére . . .

Vonja félre a függőnyt. Rikárd! Olyan szép nézni a lenyugvó napot, mely mintha tudatával bírna annak, mennyi jót tett, nyugszik le fényben dicsőségben. Ah, mily boldog lehet az, ki ily éle-tett élt, a ki halála óráján visszagondolhat va-lami jóra, a mit életében más javára tett; vagy a ki alkotott valami maradandót, a mi nevét fon-tartja, vagy a ki hátrahagyott szerető családot, mely őt könnyezve kísérendi ki örök nyughelyére.

Engem nem vigasztal ily tudat. Szerető szív engem nem fog megkönnyezni, a névtelen sírok egyikébe dobnak majd le, a mely helyet utálattal és borzalommal kerül mindenki.

De nem érzek. Jenő elvitt gyönyörű be-rendezési hajnoki kastélyába, mely a mi város-kánktól vagy hetven mérföldnyire esik. Ott mu-lattunk, ott boldogok voltunk — legalább azt mondtuk egymásnak.

De én nem voltam az.

Egy árny üldözött mindig. A mikor Jenő legforróbban ölelt; a mikor ajka ajkamat érintő; a mikor (a mire évek óta oly hön vágytam) enyé-mnek nevezhetém; a mikor a legédesebb szavakat sugá fülembe, mindig látni véltem azt az árnyat. Mondhatom, Rikárd, kínos boldogság volt ez a két havi boldogság.

Egy reggel Jenő — mint mondá — vadász-

ni ment. Inasa, félórával elmenetele után, egy le-vélkét nyújtott át. A levélben ez volt:

„Kedves Irén! Apám tegnap vett levelében tudatja velem, hogy kitagad, ha kegyeddel nem szakítok. Engedje meg tehát, hogy a mellékelt ezer forintot kegyednek végkielégítésül felajánlva, reméljem, miszerint kastélyomat, hova apám egy hét múlva megérkezik, 24 óra leforgása alatt el-hagyja. Tisztelettel Almássy Jenő.”

Nem is kísértém meg elmondani, mit érez-tem e levél olvasása után. Képtelen is volnék. Érzelmim halvány visszfényét különben naplóm-ban megtalálom. Elég az hozzá, hogy én ki-birtam e fájdalmat és kibirtam még egyebet is.

A levélhez mellékelt ezer forintot, nem-különb a Jenőtől kapott valamennyi ajándékot hátrahagytam és még az nap elhagytam a haj-noki kastélyt. Kocsin a félórányi távolságra levő mezővárosba vittem magamat. Itt egyéb sze-nvedéseim mellett, a megélhetés gondja is gyötört. Megélhetési forrásról gondolkodtam, de nem tud-tam megállapodásra jutni. Mibe is kezdhettem volna, minden anyagi segély nélkül? Szolgálatba sem mehettém, mert kezeim nem szokták meg a munkát, — apám nagyon is kisasszonyosan ne-velt. Mért nem mentem apám lábaihoz, hogy bocsánataért könyörögjek? Oh inkább meghalni, mintsem városunkba visszatérni, a gunyt és szé-gyent eltűrni! Igen, meghalni! ez lett volna a legegyszerűbb, a legszebb, a legjobb ut kikerülni minden szőgyent, véget vetni minden szenvedés-nek. De én irtóztam a halál gondolatától. Ekkor voltam tizenhétéves és a keserű csalódás még nem száműzte keblemből egészen a vágyat az élet után. Oh, ha tudtam volna, milyen élet vár még rám ezentul . . .

Egy reggel — harmadnapra, miután a kis városba megérkeztem, ama kis szobának ajtaján, melyet kibéreltem, halk kopogást hallottam. Egy asszony (démonom) lépett be.

Mondta, hallott sorsom felől egyet-mást és

megszánta sorsomat. Tudja, — ugymond — hogy uri életmódhoz vagyok szokva és hogy most élet-fentartásom iránt gondok gyötrennek. (Bizony ek-kor már éheztem.) Az ő társalkodónője elutazott, és ha én hajlandó volnék ezen állást elfoglalni, ő kényelmes megélhetést biztosít számomra.

En örömmel fogadtam el az asszony aján-latát. Még az nap házába vitt. Rikárd, őn tudja, hogy ebbe a házba való lépésem volt a harmadik, volt az utolsó lépés bukásomhoz. Az örvénybe léptem, melyből nem volt többé szabadulás. És midőn megtudtam, hogy hol vagyok, még akkor sem volt erőm egy kést szívembe mártani, vagy a szőgyenzel magamat megfojtani, a mint azt egy társnőm tette. Ugy borzadtam a haláltól, ha csak reá gondoltam is. Nem volt erőm, Rikárd, nem volt erőm, nő voltam, gyöngye voltam.

Es éltem tovább. Olyan kéjben, a mely-hez képest a legnagyobb kín is bol-dogság. Nevettem, daloltam, táncoltam és ittam. Oh a bor, ez volt a két év alatt legjobb jöltevőm. A mámorban kiszállt fejből minden gondolat, minden keserv. De midőn a habzó pezsgővel telt poharat felemeltem és éltettem a gyönyört, iszo-nyu borzadály futott át nem egyszer idegzetemen. De kiüríttem a poharat és felejtve volt minden. Csak néha, midőn naplómát kinyitva leírni ipar-kodtam, mi szenvedés honol lelkemben (s ez a leírás oly jól esett nekem) csak ilyenkor szállt meg az a jótékony gondolat, hogy milyen jó volna ott megpihenni, a hol már nem fáj semmi; csak ilyenkor gondoltam multamra, bűnömre: hogy azt követtem a kit szerettem és iszonyu büntetésemre: hogy megvetett, a társadalomból kitaszított lény vagyok . . .

De napról-napra jobban elfásultam. Sőt, a mi előttem majdnem megmagyarázhatatlan, ipar-kodtam is kivérni fejből minden jó érzést.

De a mitől eddig irtóztam, azt im alig várom már. Nem késik már sokáig a halál, — és én örömmel üdvözlöm őt.

HIREK.

Főszolgabíró választás. A folyó hó 9-én tartott törvényhatósági közgyűlésen lett megválasztva a kaposvári járás főszolgabírája; két pályázó volt: ifj. Sárközy Béla a csurgói járás főszolgabírája és Jakab Andor központi szolgabíró. Sárközy kapott 109 szavazatot, Jakab Andor pedig 24-et és így ifj. Sárközy Béla 85 szavazattal központi főszolgabíróvá választott.

A szigetvári főszolgabíró. Fenyősy Ödön folyó hó 21-én üli hivatalos működésének 25-ik évfordulóját, — a midőn részére a járási körjegyzők társasbédet s táncmulatságot rendeznek. Erre vonatkozólag a következő értesítést vettük: „Van szerencsénk tisztelettel értesíteni, hogy amaz alkalomból, midőn Fenyősy Ödön járási főszolgabíró urnak a közszolgálat terén eltöltött huszonötödik évfordulóját ünnepezzük: Szigetvárott a Korona vendéglő termében f. évi október hó 21-én táncvigalmat rendezünk. Szigetvár, 1893. évi október hó 9-én. A járási jegyzői kar: Begedy Kálmán, Bence Ferencz, Domján Gyula, Fonyó Pongrácz, Forintos Nándor, Gerber Dezső, Harant Arnold, Kenedy Károly, Lejthényi Kálmán, Nagy Gyula, Novotny Gusztáv, Nyári Ferencz, Ponaucr József, Valkó Gyula, Vargha Sándor, Visy István. Kezdeté 8 órakor. Délben társasbéd.”

Kitüntetett főerdész. Hám Ferencz csurgói uradalmi főerdésznek Albert Szász király, ki a napokban Festetich Taszilo gróf csurgói uradalmában vadászott, a szász Albert-rend nagykeresztjét adományozta. A vadászatnál segédkező többi erdészek pedig értékes gyémánt melléket kaptak emlékül.

Ujlap fog megjelenni a jövő 1894. évi január hó 1-től fogva Kaposvárott. „Somogyi vármegye” ezimel, — melynek mutatóvany számai f. évi december hó közepén már szétküldetnek. E társadalmi irányú lap hetenkint egyszer jelenik meg s felelős szerkesztője Noszlopy Tivadar, lapunk főmunkatársa leendő.

A szüret pompás időjárás mellett, már befejeztetett. Mennyiségre igaz, hogy kevés borunk lett, — de legalább jó minőségű. Az újbor általában nagy kelendőségnek örvend; most legalább tudjuk, hogy bort ihatunk s nem olaszbor névalatt kimért mindenféle panesot.

Hymen. Pete Lajos vármegyei tb. aljegyző f. hó 14-én tartotta eljegyzését Csorba Erzsike kisasszonnyal, Csorba Ede ügyvéd és a Somogyi megyei takarékpénztár vezérigazgatójának szellemes szép leányával. Szerencsét kívánunk a boldog jegyeseknek.

A „Dunántúli közművelődési egyesület” igazgató választmánya folyó évi okt. hó 20-án délután 1/2 6 órakor az egyesület helyiségében, (Budapest, VIII. ker. József-körút 5. sz. III. em. 12.) ülést tart, melyre az egyelet tagjait elnöki megbízásból meghívja: Porzolt Kálmán titkár.

Megint járvány lépett fel Kaposvárott, melynek a neve: fültő- mirigy- dag; e járvány, bár nem veszélyes, de ragadós s a gyermekek között egyre terjed.

Három mázsás asszony. Szegszárdon a város egyik nevezetes alakja halt meg a napokban, Gyimóthi Jánosné, egy odaváló molnár-mester felesége, a város és a megye legkövérebb asszonya, — a ki élete delén tul annyira elhízott, hogy évek óta ki sem tudott járni a szobából. Három mázsát nyomott.

Az új vasut megnyitása. Ugy értesülünk, hogy a szob-balatonszentgyörgyi-vasut legközelebb már át lesz adva a forgalomnak.

Bérbeadás. A gróf Festetich féle 4000. holdas toponári uradalom Hónig Mór faluzsemesi lakosnak évi 40 ezer forintért bérbeadott.

Husszövetkezet alakult Kaposvárott, mely igéri, hogy olesó ár mellett, jó és friss hust fog mérni; két helyen is állít föl mészárszékét, és pedig a Város háztéren és a Teleki-utca 11. szám alatt, a hol folyó hó 15-től fogva disznó- és marhabahus különkint 40 krért, szalonna- és disznósír pedig 50 krért kapható lesz.

Táncolhatunk. Nem kell busulni, hogy a farsangon nem lesz elég táncos; van három táncmesterünk is: Rákos Lipót, Rechnicz József és Major Farkas, majd kerül ki ezek iskolájából annyi, hogy ha akarunk, ha nem, de táncolni — muszáj lesz!

CSARNOK.

A csizmadia.

— Dicsimusz. —

A mesterségnek

Nagy fortély van, —

A ki nem érti,

Botlik untalan;

Egy érti azt csak,

A csizmadia, —

Mert ő az égnék

Választott fia.

Nem megy tanulni

Külörszágba el,

A tudományt ő

lithon leli fel,

Melynek hazája

Miskolcz, Debreczen,

Székeshelyvár,

Kolozsvár, Szeged,

Kaposvár Veszprém,

Pápa, Győr, Szeged,

Megszérik ezek

A mester nevet.

Utazásokkal

Járván üzlete,

Botban árulni

Nem természete.

Hanem vidéken

Vásárt állani,

S haszon helyett ha

Kárt kell vallani:

Megterhel ismét

Két jámbor lovat,

S jobb sors fejében

Yigad elhalad.

Es ha vitelbért

Vásár nem fedez,

S fuvarosával

Otthon összevesz:

Ékes beszóddal

Kiengeszteli,

S árult újabb

Utra szereli.

Igy megy ez szépen,

Folyást egyaránt,

Mert otthon ülve

Megunná magát,

Mig megszokván

A bal üzletet:

Borcéért tesz ki,

S italt méreget:

Hol meghányván az

Ország dolgait,

Felejteti a

Bor hiányait.

Mert tudománya

A politika,

— Folyván belőle,

Mint a pántlika, —

Kifogyhatatlan

Tárgyat nyújt neki,

Melyben a böles sem

Fogna rajta ki.

De a mi legfőbb —

S most már ritkaság —

Törhetlen benne

A hazafiság;

Melyet megőrzött

Minden sorson át;

Isten segítsd meg

A csizmadiat!

Somlyón.

Jól elfárad az ember, míg ide felér, kivált ha Vásárhely felől teszi meg az utat, mint én; no de végre mégis felértem a hegytetőre, honnét oly gyönyörűen lehet szemlélni az alatt fekvő falvakat. Itt előttem a hegy lábánál fekszik „Somlyó-Vásárhely”, — mellette „Doba” — hol Erdődy gróf kastélyát takarják el a lombos fák, — odébb „Deveser” a régi „Lucza vár”-ral, mely most is ódon alakjában fennáll, — magtárnak használják; védfalai is épek, hol az apró négyszögletű lyukakon csak a szél süvölt át, pedig egykor ágyugolyók bömbölve ropultak innét az ellenség ádáz csoportja közé. Távolabb az én őseimnek fészke „Noszlop”, — hol a tornyok tetőin esillámlanak a napsugarak; emide „Jene” falu házai fehértenek a fák közül.

Igy szemlélem sorra a falvakat, s mily pompás, mily élvezetes itt elmélázni a gyönyörű tőjakon, mely bőven kárpótolják ezek a fáradtságot, míg ide felérhetek. Es ha most a hegytetőn szétekintek, — mintha mezőn állanék olyan egyenes a föld, és csakugyan itt tarlót is látok, amott pedig burgonyát.

De ime, itt meg mintha a hegyen hegy volna és valóban a tető közepén egy nagyobb emelkedés van, oldalán szintén szőlővel beültetve; ennek a kisebb hegynek tetején lyukaesos kövek nagy mennyiségben találhatók, melyet itt „kenyér kő”-nek neveznek. S az egész hegytetőn hamuforma feketés por van, mindezek megerősítik ana véleményyt, hogy Somlyó egykor tűzokádó hegy lehetett.

E hegytetőn egy horpadás is látható, valószínűleg ez volt a kráter.

Majd a vár felé vettem utamat, mely a hegy éjszaknyugati oldalán van. Mily magasak még a falak, bár az idő viharai nagyon megrongálták már; védfalai is elég magasak s az egykori sáncz, már egészen be van telve. Kőhalmokon keresztül lehet csak bejutni a várba, hol a romok közt csak bozótok vannak s a rókának nyugalmas tanyája. A falakon kőrök lengenek s a visító véresék fészkelnek. Sok helytt a falak már bedőltek, a középső falak pedig nagyrészt romban hevernek. Itt még látszik az egykori torony romja, amott mindjárt kelet felől egy másik kup alakú torony, mely még egészen fennáll, ez volt a lőpor-torony. Éjszaka felől még a boltzatok is megvannak, bár ez is már szakadozni kezd. Szinte szédül a fejünk, ha a magas falakról az iszonyu mélységbe letökintünk.

Itt közepén, a vár udvarán, egy négyszögletű lyuk van, melyen egy pince-féle nagy üregbe mehetünk, egy imigy-amigy összetakolt létrán. Ez üreg csakugyan pince lehetett, most is igen erős; de egész kőhalmom van benne, ugyhiszem ezt felülről hányták ide. E pincének délnyugati sarkában egy forrásra találtam, melynek igen tiszta s egészséges vizét a közelebbi szőlőkbe is hordják, most is, hogy ide jövék, egy legény két nagy korsóval vitt vállán. Talán a várbeliek is e forrásból kapták a vizet, amely rájuk nézve mindenesetre igen előnyös lehetett.

Mily szép, mily fényes lehetett e vár a „Garák” korában, kiknek a zsarnok Zsigmond király ajándékba adta, majd a XVI-ik században a Zápolyák-é, utóbb Bakacs Tamás érsek birtoka.

Es most, mindenütt csak rom, akármerre tekintek, melyekre fölfutott a repkény s büszkén karolja ez ősi vár romjait.

De ime megjött az est, a nap éppen most bucsuzik a földtől; az ég is olyan, mint egy ki-nyillott rózsza. Itt a hegy tetején, ősi várnak büszke romjain, hol-én állok mostan, még egyre ragyognak a nap utolsó sugarai; nehezen tudnak eromoktól elbucsuzni, óh, ók már régi ismerősök. Ide szállanak a kelőnap legelső sugarai s ha nyugvóra száll, akkor is itt ragyognak az utolsó sugarak. Óh, mily szép ez ősi vár még romjaiban is, bár elhagyatva áll, mégis daczol az idővel; századok óta nem lakik itt senki, pedig egykoron bátor, hős daliák tanyáztak e falak között, hol most óriási kőrök lengenek s csak a bagoly tompa huhogása, vagy a vérese sivitása zavarja meg itt olykor a halotti esendot.

Ime fejlődött már a hold is, az ég királynéja s körülötte a csillagok s én most is itt üldögélek a vár romjain. Lágy esti szél támadt s olyan érthetetlen hangon susog valamit. Hallgatom az ősi szelleme s ezek susognak a dicső multakról bűvös regékert.

Majd felkelek helyemről és haza indulok, előttem a mult idők képei lebegnek, mindön nagy voltál hazám s dicső nemzetem! N. T.

Szerkesztői üzenetek.

B. L. A tehetséget elvitatni nem lehet; de a közlés mértékét nem íti meg.

F. K. Nem használhatjuk.

H. B. Ön úgy látszik sokra becsüli munkáit; mi azt ajánljuk, tegyen velük próbát valamelyik fővárosi lapnál, — ott majd érdeme szerint méltatják.

Őszszel. „Lohullik az akácfa levele...” — Papirkosárba velem!

K. J. Lelle. Készséggel adunk helyet becses sorainak; máskor is szívesen vesszük közreműködését.

A kis lutri huzásai:

— Október 14. —

Budapest: 21. 88. 51. 89. 71.

Liniz: 17. 28. 54. 85. 43.

Tricszt: 58. 23. 48. 3. 40.

Gabona árak.

E héten a kaposvári piacon a következők voltak a gabona árak:

Buza m. m. 6 frt 40 kr. 6 frt 70 kr.

Rozs m. m. 5 frt — 5 frt 30 kr.

Arpa m. m. 6 frt 50 kr. 6 frt 80 kr.

Zab m. m. 6 frt — 6 frt 20 kr.

Kukoricza, ó 5 frt 50 kr. 6 frt

„ „ „ új 4 frt — 4 frt 50 kr.

Bab m. m. 5 frt — 5 frt 20 kr.

Magy. kir. államvasutak. Kaposvár állomás.

Hirdetmény.

A t. cz. közönség ezennel értesítettik, hogy az itteni állomáson, még pedig az áru raktári helyiségekben 1893. évi október hó 18-án 9^{1/2} órakor délelőtt következő tárgyak birói utnak mellőzésével, nyilvánosan elfognak árvereztetni; u. m.

1 láda palaczk (149 drb.) 85 kg.

1 hordó bor 253 „

1 „ „ 148 „

1 rekesz fecskendő 37 „

1 láda kézmű 118 „

1 „ „ ingóság 77 „

Kaposvár, 1893. október hó 15-én.

Az állomási főnök

Olofson.

MAGYAR JÁNOS

KÖNYVNYOMDÁJA
KAPOSVÁROTT.

A nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlom a leg-
ujabb betűkkel felszerelt

KÖNYVNYOMDÁMAT

hol minden a nyomdászati szakba vágó munkákat u. m:
hirlapokat, folyóiratokat, árjegyzékeket, körleveleket,
számlákat, étlapokat, levélpapír és boritékokat, gyász-
jelentéseket, falragaszokat stb.

izléseesen és tisztán kiállítva készitek.

Magamat valamint üzletemet szives jóindulatába ajánlva
maradtam

kiváló tisztelettel

MAGYAR JÁNOS

nyomdatulajdonos.